

Kosmopool voor talen(t)

Doorstroom hoger onderwijs
Internationale school
Masterplan UHasselt

Spoor van dynamiek en attracties in het ritme van de regio's

LiRES
Kolenspoor
Fruitspoor
Incubatoren
Slimme regio

Identiteit Limburg op de kaart

Toptalent
Streekproducten
Erfgoed
Unieke projecten

AMBITIE OM VOORSPRONG TE NEMEN 2019-2025

Klimaatbomen,
bomen en nog eens bomen
Klimaatneutraliteit
Klimaatadaptatie
Energie
Water

Schreeuw om de planeet

Fiets(attractie)park
Fietspendelen
Versterken openbaar vervoer

De race van de fiets

Uitdagingen i.k.v.
verstedelijking (mobiliteit,
waterbeheer, huisvesting,
economische slagkracht),
ruimte voor de fiets

Creatief wonen, een heel leven lang ruimte

**AMBITIE OM
VOORSPRONG
TE NEMEN
2019-2025**

INHOUD

I Verlenging protocolovereenkomst 2018-2025	pagina 6
II Omgevingsanalyse en maatschappelijke trends	pagina 8
III LSM duwt mee de kar van de streekmotoren en ondersteunt initiatiefnemers van unieke vernieuwende projecten	pagina 16
IV Strategie voor Limburg : ambitie om voorsprong te nemen	pagina 18

VOORWOORD

Deze nota analyseert de omgeving waarin de stichting van openbaar nut Limburg Sterk Merk haar statutair doel, namelijk de economische, maatschappelijke en culturele ontwikkeling van Limburg, een invulling kan geven. De cijfers zijn gebaseerd op de provinciale omgevingsanalyse en de databank "Limburg in cijfers" van het provinciebestuur aangevuld met een aantal

algemene maatschappelijke trends en analyses, informatie uit persartikels en verzamelde documentatie.

Om het strategisch planningsproces te ondersteunen, worden aan de nieuwe beleidsploeg een aantal insteken voor een strategie voor Limburg aangereikt om de beschikbare beleidsruimte bij LSM de komende periode vorm te geven.

I Verlenging protocolovereenkomst 2018-2025

I VERLENGING PROTOCOLOVEREENKOMST 2018-2025

Op 23 februari 2018 werd een addendum ondertekend bij de protocolovereenkomst tussen het Vlaams Gewest en de provincie Limburg met betrekking tot de hertekening van de LRM-groep die oorspronkelijk werd gesloten op 9 juni 2008.

DAARIN WERD HET VOLGENDE OVEREENGEKOMEN:

“Artikel 1: Aan artikel 2 van het protocol wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Het Directiecomité van de opvangstructuur wordt samengesteld volgens het principe van evenredige vertegenwoordiging van de verschillende politieke strekkingen in de provincieraad. De statuten van de opvangstructuur worden in die zin aangepast.”

Artikel 2: Aan artikel 3 van het protocol wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Bij het begin van elke nieuwe provinciale bestuursperiode stelt de provincie of de door haar overeenkomstig artikel 2 van dit protocol opgerichte opvangstructuur, in overleg met de Vlaamse Regering, een strategisch kader vast op basis waarbinnen de ondersteuning van nieuwe niet-rendementsgebonden bovenlokale hefboomprojecten kan gebeuren. Dit strategische kader wordt vastgesteld op basis van een omgevingsanalyse en wordt tweejaarlijks geactualiseerd.”

Artikel 3: Artikel 5 van het protocol wordt vervangen door wat volgt:

Artikel 5: Samenstelling

Raad van Bestuur LRM

LRM blijft een investeringsmaatschappij van het Vlaams Gewest maar met evenredige vertegenwoordiging in haar Raad van Bestuur van de provincie en het Vlaams Gewest. De bestuurders worden aangesteld door de algemene vergadering. De voorzitter van LRM dient gekozen te worden uit de vertegenwoordigers van het Vlaams Gewest. Overeenkomstig het decreet Deugdelijk Bestuur bestaat de Raad van Bestuur ten minste uit één derde onafhankelijke bestuurders. Voor de andere bestuursmandaten stemt het Gewest in met een gelijke verdeling over de provincie en het Gewest. De aanstelling van de bestuurders dient te gebeuren in overeenstemming met de bepalingen van het decreet van 13 juli 2007 houdende de bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid.”

Artikel 4: In artikel 6 van het protocol wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

“Het protocol eindigt op 30 september 2025.”

Artikel 5: Dit addendum aan het protocol treedt in werking op 28 februari 2018”.

Door de protocolovereenkomst te verlengen, worden de dividenden van LRM in Limburg de komende jaren verankerd om niet-rendementsgebonden hefboomprojecten te ondersteunen die de maatschappelijke en economische ontwikkeling van Limburg bevorderen.

De Vlaamse Regering vraagt dit te doen op basis van een strategisch kader dat vastgesteld wordt op basis van een omgevingsanalyse en tweejaarlijks wordt geactualiseerd.

II Omgevinganalyse en maatschappelijke trends

II OMGEVINGSANALYSE EN MAATSCHAPPELIJKE TRENDS

Omgevingsanalyse anno 2018

Voor de omgevingsanalyse van LSM worden de cijfers uit het rapport “Limburg in Beeld” van het provinciebestuur Limburg als vertrekpunt gebruikt. Deze informatie wordt aangevuld met een aantal algemene maatschappelijke trends en analyses, informatie uit persartikels en verzamelde documentatie.

Algemene maatschappelijke trends

Maatschappelijke trends in 2018 zijn verbonden met een globaliserend wereldbeeld, waar het internet sinds twee decennia de publieke opinie kneedt en knutselt. Informatie en opportuniteiten overspoelen ook de keuzevariatie en perceptie van de Limburgers. Vluchtige meningen en bevestigingen, online discussies, gefundeerde argumenten en (pseudo-)wetenschap, bepalen de agenda van alledag. Deze algemene maatschappelijke tendensen die het huidige Limburgse woon-, werk- en leefklimaat sturen, zijn samen te vatten in de bekrachtiging en democratisering van het individu in al zijn vrijheden.

Het zijn trends, ze vormen niet noodzakelijk het strategisch kader van LSM, maar hebben onvermijdelijk een impact op prioriteitsbepaling en beleidskeuzes.

- Generaties lijden aan een soort van “youthfulness”, ouderen willen nostalgisch, jong, autonoom en onafhankelijk blijven, terwijl jongere generaties eerder uitstelgedrag vertonen in hun onderwijsloopbaan of om verantwoordelijkheid op te nemen. Organisaties vinden moeilijk geëngageerde bestuursleden of vrijwilligers; studenten doen langer over hun studies of stapelen diploma's en (buitenlandse) ervaringen op; oudere werknemers willen ook na hun job een actieve en zinvolle invulling; Limburgers wonen en leven in alle vormen van gezinssamenstelling, cultuurbeleving en niveau van zelfstandigheid, enz.. We evolueren ook steeds meer naar genderneutraliteit en genderblurring;
- De zoektocht naar gelijkgestemden kent een natuurlijke weg, maar meer geglobaliseerd en online. Individuele opinies doorkruisen via sociale media alle traditionele demografische hokjes van leeftijd geslacht, woonplaats, ... en groeperen zich (online) en vormen zo het draagvlak om maatschappelijke thema's aan te kaarten en beleidsontwikkelingen te sturen;
- Bewustwording over de eigen verantwoordelijkheid voor een betere wereld (m.b.t. klimaatproblematiek, kansarmoede, kinderarbeid, rechten van de mens, mobiliteit, ...) katalyseert zich vooral in consumptiegedrag, nog te weinig in het wijzigen van gewoontegedrag (keizer auto – koning fiets). Daarin is er nog een hele weg te gaan. Het Limburggevoel blijft een factor die het verantwoordelijkheidsgevoel van de Limburgers bespeelt. Lokale consumptie, het bewaken van de mobiliteitsgroei, de synergie van het samenwerken en de kracht van het aan één zeel trekken, kunnen een exclusief voordeel vormen voor Limburg;
- De attractiviteit van belevingen (toeristische recreatieve ervaring, onderwijs, arbeid- en jobkeuze, woon- en leefbaarheid, ...) en economisch in het oog springende ontwikkelingen (incubatoren, Limburg als experimenteerregio, ondernemerschap) worden beïnvloed door multizintuiglijke ervaringen, hippe technologieën, trendy en innovatieve elementen, ... Het effect van online beeldvorming en perceptie van multisensatie, zijn bijzonder sturend in bezoekersaantallen, woon- en werkkeuzes, vestigingslocaties, enz.;
- De versnelling van informatieverbreiding en besluitvorming, zorgt ervoor dat nadenken en handelen tegelijkertijd gebeuren. Gedegen voorafgaande studies of accuraat en to-the-point onderzoekwerk worden al vlug ervaren als tijdverlies. Een belangrijk gevolg is het snaken: van de ene beleving naar de andere, de ene informatiebron naar de andere, ondernemerschap dat tijdelijk attractief is en voortdurend moet blijven innoveren om te kunnen blijven bestaan, ... Deze vluchtigheid doordringt ook maatschappelijke en economische ontwikkelingen en strategische keuzes, waardoor hun effectiviteit voorafgaand moet beoordeeld worden op intrinsieke flexibiliteit, opportuniteit/bereidheid tot innovatie en continuïteitspotentieel in de context van de ratrace van maatschappij en economie. Ook investeringen gebaseerd op ruimtelijke-, mobiliteits-, onderwijsvisies, enz. worden uitgedaagd met de oefening dat ze een voldoende strategisch karakter hebben om trends en tijdelijkheid te overleven;
- Verstedelijking is een trend die zich blijft doorzetten. De immense uitdagingen qua energie, mobiliteit, huisvesting, economische slagkracht, waterbeheer, competitiviteit, enz. bepalen de agenda. Het efficiënt sturen door technologiegedreven Smart Cities lijkt het toverwoord voor de steden en gemeenten van de toekomst.

1: KOSMOPOL VOOR TALEN(T)

Maatschappelijke trend:

- Bevolking blijft groeien. Tussen 2001 en 2017 groeit de Limburgse bevolking met 9,1% vooral ten gevolge van verhuis en migratie eerder dan door natuurlijke groei;
- In 2017 maken kinderen en jongeren slechts 20,7% van de totale bevolking uit in Limburg (minder dan in heel Vlaanderen). De ontgroening van de bevolking zet zich dus sterker door in Limburg dan in heel Vlaanderen. Aan de andere kant zien we dat er een sterke stijging van het percentage 60-plussers is onder de Limburgse bevolking. De Limburgse bevolking zal verder ontgroenen en vergrijzen en Limburg zal het laagste aandeel jongeren en het hoogste aandeel ouderen hebben onder de bevolking van heel Vlaanderen, op West-Vlaanderen na;
- Ruim een kwart van de bevolking (25,4%) is van niet-Belgische afkomst. Twee op vijf inwoners (41,2%) van vreemde herkomst komen uit een laaginkomensland, wat een indicator vormt voor maatschappelijke kwetsbaarheid;
- Op provincie Antwerpen na heeft Limburg (13,8%) het hoogste percentage geboorten in kansarme gezinnen. Tussen 2001 en 2016 is er een verdubbeling gemeten. Eén op zeven Limburgers leeft anno 2017 in armoede;
- Het percentage rechthebbenden op het voorkeurstarief in de ziekteverzekering stijgt en is hoger in Limburg dan in heel Vlaanderen (indicator Europese armoedegrens). Het percentage van de bevolking dat moet rondkomen met een inkomen onder de Europese armoedenorm gaat sinds 2014 in stijgende lijn en is de afgelopen tien jaar nooit hoger geweest dan in 2017;
- Taalachterstand in vroegere mijngebieden;
- Enorme vraag naar technische profielen;
- Braindrain van (top)talent;
- Nood aan permanent en divers (technisch) aanbod levenslang leren om alle profielen op elk moment in hun leven te kunnen afstemmen op de arbeidsmarkt;
- Zowel in het lager onderwijs als in het secundair onderwijs is het percentage leerlingen met risicoschoollopen hoger in Genk, Maasmechelen, Beringen, Heusden-Zolder en Leopoldsborg dan gemiddeld. In het lager onderwijs scoren ook hoger dan het Limburgse gemiddelde: Overpelt, Hamont-Achel, Tongeren en Voeren. In het secundair onderwijs scoren ook hoger dan het Limburgse gemiddelde: Dilsen-Stokkem, Lanaken en Houthalen-Helchteren;
- Zittenblijven is een problematiek waar Limburg in het oog springt. Volgens een artikel van 22 januari 2019 in HBVL, zou 25,4% van de Limburgse jongeren minstens één jaar achterstand oplopen met vooral tegenvallende cijfers in de mijn gemeenten (30% bissers) en met als uitschieter 38% zittenblijvers in Genk. Ook bij jongeren die al twee jaar verloren, is het cijfer in Genk hoog (7,4%);
- Limburg heeft meer leerlingen in B-stroom (15,8%) en BSO (27,9%) dan alle Vlaamse provincies en het minst leerlingen in ASO (37,6%). Het percentage TSO-leerlingen situeert zich op het niveau van Vlaanderen (31,7%);
- Het percentage doorstromers (59,7%) naar het hoger onderwijs stijgt, maar het blijft achterop t.o.v. Vlaanderen. Op Vlaams-Brabant na scoort geen enkele Vlaamse provincie lager. Dit heeft vooral te maken met het feit dat Limburgse 18-jarigen vergeleken met hun Vlaamse leeftijdsgenoten verhoudingsgewijs minder doorstromen naar academische bacheloropleidingen en meer naar professionele bacheloropleidingen.

2: SPOOR VAN DYNAMIEK EN ATTRACTIES IN HET RITME VAN DE REGIO'S

Maatschappelijke trend:

- Limburgs (fiets)toerisme blijft succesvol
- gebruik fietsroutenetwerk neemt nog toe -
71% van de toeristen bezoekt Limburg voor de natuur, 55% om te fietsen, 53% om te wandelen;
- Ruim één miljoen verblijfgasten in Limburg, goed voor ruim drie miljoen overnachtingen in de Limburgse logiesector. Limburg is een aantrekkingspool voor kortere verblijfsvakanties. Daarnaast zijn er in Limburg tussen 2012 en 2015 jaarlijks ruim twee miljoen dagtoeristen;
- Het aantal jobs in Limburg groeit (stijging van 8,8%);
- In 2015 is ruim één op de drie Limburgers (33,9%) loontrekkend. Tellen we daar het percentage zelfstandigen bij (7,1%) dan komen we aan 41% werkende Limburgers. Daarmee scoort Limburg het laagst van de vijf provincies, op Antwerpen na;
- Limburg heeft het laagste gemiddeld inkomen per inwoner van de vijf Vlaamse provincies. (ruim 1 000 euro per inwoner minder ten opzichte van Vlaanderen). Dit heeft vooral te maken met het feit dat in Limburg slechts 16,3% van alle inkomens-aangiften hoger ligt dan 50 000 euro. Wat het mediaaninkomen betreft, (middelste inkomen van alle inkomensaangiften) bekleedt Limburg de derde plaats van de Vlaamse provincies met 25 040 euro;
- De activiteitsgraad van de bevolking (omvang van de beroepsbevolking als percentage van de bevolking van 15 tot 64 jaar) bedraagt in Limburg 70,8% en dat is het laagst van alle Vlaamse provincies. Idem voor de werkzaamheidsgraad;
- De werkloosheidsgraad (7,9%) en de jeugdwerkloosheidsgraad (17,9%) zijn in Limburg iets hoger dan in heel Vlaanderen. De werkloosheidsgraad en jeugdwerkloosheidsgraad zijn conjunctuurgevoelig maar evolueren recent in gunstige zin. Uit de meest recente cijfers van de VDAB blijkt dat de werkloosheidsgraad in Limburg in 2017 slechts 7,1% bedraagt, ongeveer even hoog als in heel Vlaanderen (7%). De cijfers van de VDAB leren ons dat de jeugdwerk-

loosheidsgraad in Limburg in 2017 nog 15,3% bedraagt. Dit is iets lager dan in heel Vlaanderen (15,6%). In het meest recente VDAB werkloosheidsbericht van januari 2019 bedraagt de daling van de werkloosheid in Limburg 5,8% (Vlaanderen 7,9%).

- De werkloosheidsdruk (procent van de bevolking op beroepsactieve leeftijd - 18 tot 64 jaar - dat niet-werkend werkzoekend is) bedraagt in Limburg 5,9%. Daarmee scoort Limburg, op Antwerpen na, het slechts van de Vlaamse provincies. De werkloosheidsdruk is het hoogst in Genk en Maasmechelen, maar ook nog hoger dan het Limburgs gemiddelde in Hasselt en Houthalen-Helchteren;
- Onder werkzoekenden zijn de laaggeschoolden de meest voorkomende risicogroep. In Limburg is 46,1% van alle niet-werkende werkzoekenden laaggeschoold of zonder diploma secundair onderwijs;
- In Limburg is 27,4% van de niet-werkende werkzoekenden langer dan twee jaar op zoek naar werk. Op Vlaams-Brabant na scoort Limburg hier het gunstigst.

3: DE RACE VAN DE FIETS

Maatschappelijke trend:

- De technologische ontwikkeling, maatschappelijke trends en de schaarse ruimte in steeds drukker wordende steden leiden tot de ontwikkeling van nieuwe typen voertuigen (vooral elektrische wagens); Fleet-owners zullen een diversiteit aan voertuigen aanbieden met maatwerk voor elke rit;
- In 2017 werden in Vlaanderen 2 713 elektrische wagens ingeschreven (0,5% van de totale verkoop). Een sterke toename van het aantal elektrische wagens wordt verwacht tegen 2030 tot 6% van de totale verkoop van nieuwe voertuigen;
- De ontwikkeling van mobiliteitsdiensten die inspelen op de behoefte van reizigers en bedrijven om snel, flexibel en gemakkelijk vervoer te krijgen;
- Uit marktonderzoek POM blijkt op e-commerce en e-fulfilmentvlak dat de grootste vraagtekens en noden bestaan in het luik transport en het luik warehousing;
- Op tien jaar tijd is er in Limburg een stijging van 15,4% in het aantal ingeschreven personenwagens. Dit is de tweede sterkste stijger (na Vlaams-Brabant met 25%) en het aantal ligt iets hoger dan het Vlaams gemiddelde;
- Limburg heeft slechts 1,9% van het totaal aantal knooppunten voor openbaar vervoer in Vlaanderen. Onze provincie telt slechts 7% aan treinhaltes in vergelijking met Vlaanderen;
- In het oosten van onze provincie is de toegang tot het openbaar vervoer problematisch;
- In de leeftijdscategorie die over een abonnement beschikt, doen enkel de 6 tot 24-jarigen het goed in vergelijking met andere provincies. Het aandeel personen met een abonnement in de categorie 25 tot 59-jarigen ligt het laagst in Limburg;
- Van alle loontrekkenden die een job uitvoeren (mensen die werken) in de provincie Limburg in 2015 woont 68,8% in een andere gemeente dan waar men werkt;
- Van alle loontrekkenden die in Limburg wonen heeft 72,6% in 2015 geen job in de eigen gemeente.

4: CREATIEF WONEN, EEN HEEL LEVEN LANG RUIMTE

Maatschappelijke trend:

- Stijging van 23,8% van het aantal alleenwonenden tussen 2007 en 2016. Ook het aantal éénoudergezinnen neemt toe. Volgens prognosecijfers zal het percentage alleenwonenden in Limburg verder stijgen in de toekomst (28,9%). In heel Vlaanderen zou het percentage alleenwonenden in 2030 evolueren naar één op de drie huishoudens;
- Limburg heeft verhoudingsgewijs minder appartementen onder alle woongelegenheden dan de rest van Vlaanderen en meer ééngezinswoningen;
- Voor 5,9% van de private huishoudens in Limburg is er een sociale woning. (vierde plaats op vijf en net boven het Vlaams gemiddelde van 5,8%). In 2016 staat 4,4% van de huishoudens in Limburg op een wachtlijst voor een sociale huurwoning of een sociaal huurappartement. Dat is het hoogst van alle provincies op Antwerpen na (5,1%). De verkoop van sociale huurwoningen is het hoogst in Limburg (227);
- Vraag naar budgetvriendelijke woningen;
- In Limburg is 16,7% van de totale oppervlakte bebouwd. Dit is het laagste cijfer van alle Vlaamse provincies;
- Limburg beent Vlaanderen bij in het percentage ouderen (65 jaar en ouder) met 19,3%. Het cijfer hoogbejaarden (80 jaar en ouder) van 5,3% neigt stilaan naar het Vlaamse cijfer. De veroudering zet zich in de nabije toekomst sterker door in Limburg dan in Vlaanderen. In 2030 zou 26% van de Limburgse bevolking ouder zijn dan 65 jaar en 7,3% ouder dan 80 jaar;
- In Limburg wordt er door ouderen het meest beroep gedaan op mantel- en thuiszorg (16,4%) en het minst op residentiële zorg (4,8%). Ook bij de hoogbejaarden doet 34,7% een beroep op mantel- en thuiszorg en maakt slechts 14,4% gebruik van residentiële zorg; Dat er minder gebruik wordt gemaakt van residentiële zorg heeft deels te maken met een minder sterk uitgebouwd aanbod aan woonzorgcentra en serviceflats in Limburg. Deze achterstand wordt slechts gedeeltelijk ingehaald;
- Nood aan een sociaal netwerk dichtbij huis voor ouderen, (eenouder)gezinnen met jonge kinderen, ...

5: SCHREEUW OM DE PLANEET

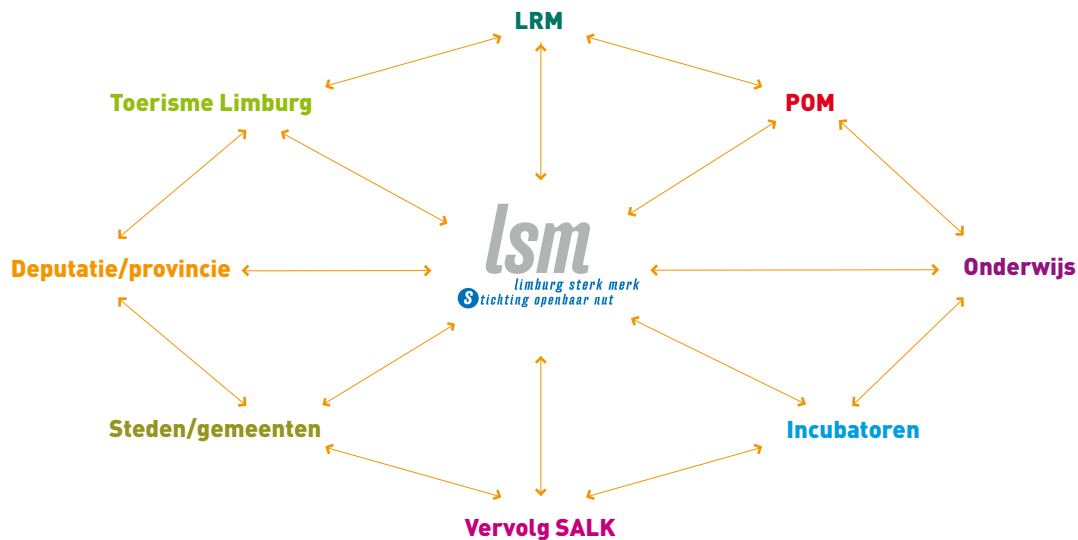
Maatschappelijke trend:

- Grotere bewustwording – klimaatbetogingen;
- Europese klimaatdoelstellingen – Limburgs Burgemeestersconvenant Klimaat en energie 2030;
- Klimaatadaptie;
- Limburg is groen (24,1% van de oppervlakte in Limburg heeft een groene bestemming);
- Nieuwe natuurfenomenen: droogte, dreigend watertekort, ...;
- Limburg heeft het grootst aantal zonnepanelen en genereert het meeste energie – nood aan energie-opslag;
- Limburg klimaatneutraal in 2020 voor wat betreft het residentieel verbruik (gezinnen) cf. website Nuhma;
- Initiatieven in ontwikkeling bv. zonnepanelenpark, windmolens, ...;
- Sensibilisering rond keizer auto bepaalt al een beetje de trends in de beleidsagenda's: fileleed verminderen via alternatief aanbod, verkeer met uitstoot weren uit de centra,...;
- Meer elektrische wagens creëren hogere (groene) stroombehoefte;
- Online transacties creëren exponentiële logistieke gevolgen;
- Klimaatmarsen.

III LSM duwt mee
de kar van de
streekmotoren en
ondersteunt
initiatievenemers
van unieke
vernieuwende
projecten

III LSM DUWT MEE DE KAR VAN DE STREEKMOTOREN EN ONDERSTEUNT INITIATIEFNEMERS VAN UNIEKE VERNIEUWENDE PROJECTEN

LSM als financier van hefboomprojecten met het kompas van de streekmotoren

Historisch gezien heeft LSM zich steeds gepositioneerd als financier van maatschappelijke en economische (en culturele) projecten met als kompas het Vlaamse en provinciale beleid, het SALK-actieplan, de beleidslijnen van LRM, de POM, de gemeenten, ... Door de samenwerking tussen al deze organisaties die elk op hun manier streekmotor wilden en willen zijn voor het Limburg van de toekomst, kreeg Limburg economisch het noodzakelijke duwtje in de rug. De Limburgse economische transitie werd gevoed door samenwerking van organisaties die zich als streekmotor opstelden.

LSM wil in Limburg impulsen geven aan projecten die uniek, innovatief en vernieuwend zijn of een strategische creativiteit omarmen. Deze focus wordt genomen door unieke strategische projecten die Limburg op de kaart zetten of projecten die broodnodig zijn voor Limburg, maar in het reguliere circuit uit de boot vallen, te ondersteunen. LSM oriënteert zich daarbij op de koers van deze streekmotoren om samen – en dus met meer draagkracht en met een gezamenlijke doelstelling – de economische en maatschappelijke ontwikkeling van de regio te blijven faciliteren.

De uitdaging blijft om deze beleidsprioriteiten te vertalen in een doordachte projectselectie en dit met de beperking van het jaarlijks beschikbare subsidiebudget in gedachten.

Iedere streekmotor geeft momenteel zijn eigen toekomstbeeld vorm:

- POM Limburg stelde reeds een werkprogramma 2019 "Limburg economisch versnellen" op, op basis van een strategische denkoefening;
- De provincie stelt een omgevingsanalyse op met insteeknota. Daarna volgt de strategische meerjaren en beleidsnota van de deputatie voor de beleidsperiode 2018-2024;
- LRM maakt een strategische visienota op;
- Eind 2019 zal de Vlaamse Regering haar strategische visie uitwerken;
-

LSM volgt deze oefening nauwgezet op omdat de strategie van deze streekmotoren grotendeels de toekomststrategie voor Limburg invult. LSM-subsidies kunnen de impuls vormen om deze toekomststrategieën mee vorm te geven.

Naast het nakomen van bestaande contracten en engagementen uit de periode 2008-2018, geeft de protocolovereenkomst aan LSM de ruimte om nieuw te financieren thema's te bepalen voor de periode 2019-2025.

In overleg met de Vlaamse Regering dient LSM een strategisch kader vast te stellen waarbinnen de ondersteuning van deze nieuwe niet-rendementsgebonden bovenlokale hefboomprojecten kan gebeuren. Het strategisch kader vastgesteld op basis van een omgevingsanalyse wordt tweejaarlijks geëvalueerd. In het volgende hoofdstuk wordt een ontwerp voor dit strategisch kader uitgeschreven.

IV Strategie voor Limburg: ambitie om voorsprong te nemen

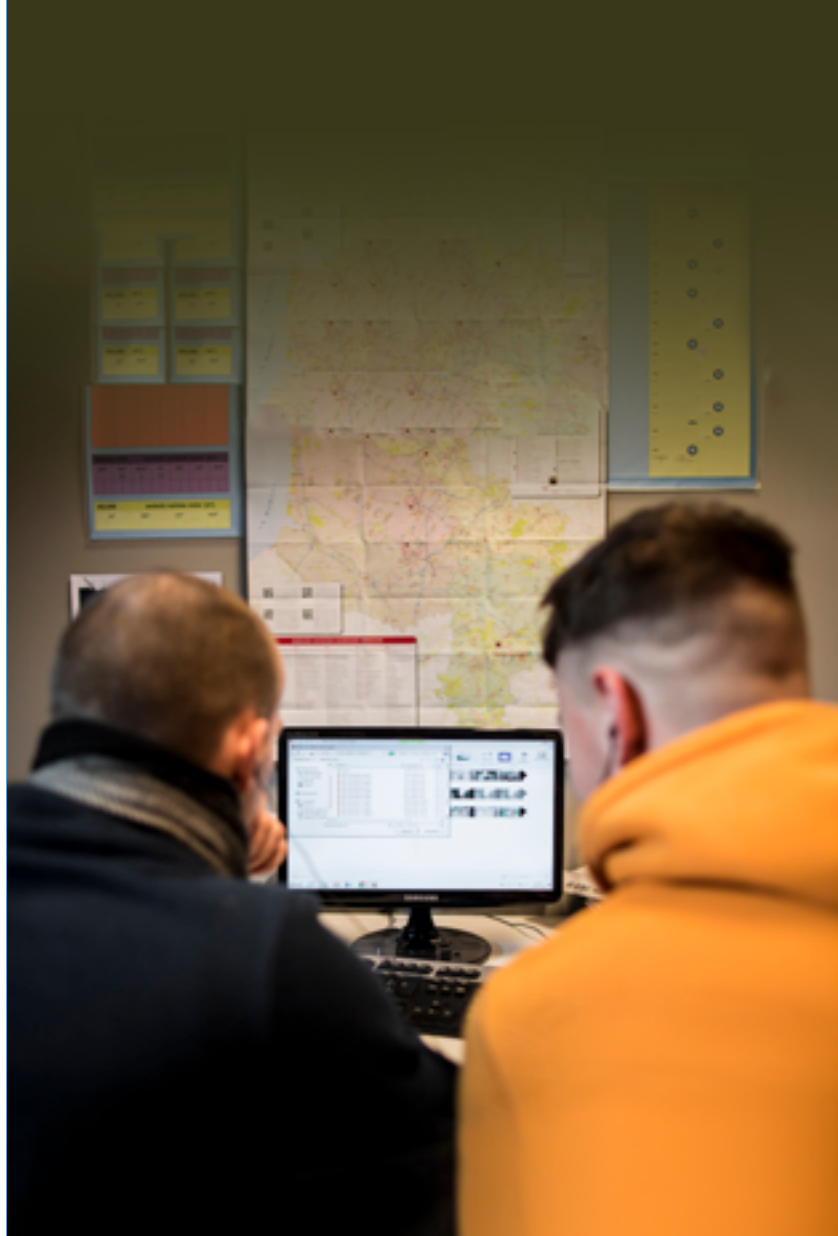
IV STRATEGIE VOOR LIMBURG: AMBITIE OM VOORSPRONG TE NEMEN

Limburg heeft de voorbije jaren een onmiskenbare inhaalbeweging gemaakt op economisch vlak. Voor het eerst vertrekt Limburg actueel met gunstige cijfers, die af en toe al flirten met de Vlaamse gemiddelden. In de positie van underdog werden de krachten gebundeld. Met doordachte initiatieven is Limburg erin geslaagd de economische klappen te boven te komen en de andere provincies bij te benen.

Door met hetzelfde ambitieniveau, dezelfde bereidheid tot samenwerking en dezelfde ijver en daadkracht op de ingezette weg verder te gaan, blijven we kansen creëren voor Limburg. De positieve vertrekpositie biedt vandaag een opportuniteit om vanuit een globale bovenlokale Limburgse visie met alle betrokken actoren en hier en daar, ambitieus maar realistisch, een ontluikende voorsprong te durven nemen. In de volgende legislatuur neemt LSM zich voor nieuwe doorbraken te blijven realiseren en bestaande ambities te blijven versterken en versnellen, met een bijzondere focus op projecten met een uniek strategisch karakter.

De interactie tussen het optimaal inzetten en laten schitteren van talent en de economische ontwikkeling van de regio vormt de belangrijkste strategische lijn voor de komende periode en doorweeft zes thema's: talent; economische dynamiek; (fiets)mobiliteit; ruimte voor wonen, leven en werken; klimaat en identiteit. Zo wil LSM blijven inzetten op Limburg als boeiende en inspirerende regio voor top(tech)talent, bars-tend van mogelijkheden en opportuniteiten. De groei van de incubatoren, de uitbreiding van het onderwijs/onderzoeksaanbod en een internationale school, verdere professionalisering van de zorg in ziekenhuizen, samenwerkingsverbanden en structurele globale samenwerkingsvormen kunnen voor Limburg attractieve polen met toptalenten en toptresultaten vormen. Met karakter en belevingsaanbod kan een regio (buitenlands) talent charmeren.

Maatschappelijke indicatoren zoals kansarmoede, maar ook onderwijsniveau, risicoschoolloopbanen en tewerkstellingskansen (met opmerkelijke cijfers in bepaalde regio's zoals de mijngebieden) kunnen bijzondere aandacht krijgen. Elk talent moet de kans krijgen te schitteren!

Blijven impulsen geven aan de economische dynamiek van Limburg via hefboomprojecten op het ritme van elke (sub)regio is voor LSM in de komende periode een strategische doelstelling. De volgende strategische optie ligt bij de fiets en het versterken van het openbaar vervoer als antwoord op het mobiliteitsvraagstuk. Het consequent blijven uitbouwen van Limburg tot toeristische (eerste) keuze voor fietsers, dagtoeristen en meerdaagse vakanties met aandacht voor uniciteit en avontuur heeft nog steeds veel potentieel. Voor dit alles heeft Limburg nood aan ruimte voor wonen, werken, leven, groeien met innovatieve, creatieve en verrassende insteken. In een tijdperk waar de klimaatopwarming bijna letterlijk voel- en zichtbaar is, zullen de klimaatbekkernissen en de duurzaamheidsgedachte iedere beslissing doorweven. Limburg kan het zich niet veroorloven om niet optimaal te streven naar klimaatneutraliteit en klimaatadaptatie.

1: KOSMOPOL VOOR TALEN(T)

Focus

- Doorstroom hoger onderwijs;
- Masterplan UHasselt;
- Internationale school;
- De incubatoren & onderzoeks- en kennisinstellingen als attractieve polen voor talent;
- Elk talent creatief opleiden, ontwikkelen en inzetten en laten schitteren;
- Taal, integratie en inburgering o.b.v. gedragen visie;
- Braindrain@braingain.

Talent blijft op de eerste plaats staan als de belangrijkste natuurlijke troef van Limburg. De veerkracht waarmee Limburg zich economisch staande hield in moeilijke tijden, vond zijn voedingsbodem in creativiteit, talent en doorzettingsvermogen. Termen als economische groei en dynamiek kwamen in de plaats van sluitingen en economische crisissen. De economische levendigheid herademt en groeit, maar wakkert intussen een steeds grotere behoefte aan talent aan. De komende jaren blijft het een uitdaging om alle Limburgse talenten op zijn minst te prikkelen, op te leiden en maximum in te zetten. Het juiste talent op de juiste plaats, geen enkele onbenutte bron aan talent zou buiten het spectrum verloren mogen gaan. Dit vraagt creatieve ingrepen, zowel in het afstemmen van vraag en aanbod, in het benaderen van vroegtijdige schoolverlaters, zittenblijvers en jongeren in risicoschoolloopbanen, in het versterken van onderwijs- en arbeidsmarktspelers en het aangaan van de uitdagingen m.b.t. anderstaligheid en integratie. Het aantrekken van arbeidskrachten van buiten de regio naar een regio waar het aangenaam leven en werken is, het omarmen van eigen talenten zodat ze Limburg als vestigings- en werkplaats verkiezen, niet in een verstikkend kerktoerengevoel, maar kosmopolitisch en barstend van mogelijkheden en opportuniteiten. Integratie en inburgering gebaseerd op een globaal gedragen visie, zijn onmiskenbare kernwoorden in het scheppen en grijpen van toekomstkansen.

Limburgs talent, onafhankelijk van hun achtergrond, (anders)taligheid, kansarmoedeprofiel, opleidingsniveau van de ouders of natuurlijke aanleg moet kunnen baden in een verfrissende regen van creativiteit waarvan elke druppel een impuls vormt om economie en maatschappij te begeistere. In het derde decennium van de 21ste eeuw met een ontgroenende en verkleurende arbeidsactieve demografie liggen daar de uitdagingen. Om als provincie voorsprong te nemen moet het doel zijn dat elke Limburger een diploma en/of een job heeft. Watervalsystemen, zittenblijven - de Limburgse cijfers in sommige gemeenten springen in het oog -, systemen die leiden tot uitval hebben in Limburg bijzondere aandacht nodig. Elk talent moet de kans krijgen te excelleren.

Verder zouden attractieve polen (of (economische) spelers met een uniek concept, eigenheid en troeven zoals de incubatoren, onderwijs-, onderzoeks- en kennisinstellingen, ...) Limburg kunnen helpen om te evolueren van een brain-drain- naar een braingainprovincie.

Het aanbod aan technische profielen uitbreiden is daarbij het eerste werkpunt. Het potentieel van de incubatoren en groeisectoren hangt nauw samen met de aanwezigheid van voldoende technisch talent. De voorbije jaren werd er veel energie gespendeerd aan de uitbreiding en specialisering van het technisch opleidingsaanbod. De ruime ontsluiting ervan is een aandachtspunt voor de komende jaren.

Een breed aanbod aan hoger en universitair onderwijs kan een troef zijn om meer Limburgers naar een diploma hoger of academisch onderwijs te leiden. De UHasselt lichtte recent haar 10-jarenplan toe voor de uitbreiding met 10 nieuwe studierichtingen.

Brains en talenten, studenten en expats worden aangetrokken tot regio's met potentieel, met karakter, met een beleving, die uniek, warm en gezellig zijn.

Limburg kan werken aan een belevingsaanbod dat de toekomstige kenniswerkers charmeert, zowel op cultureel en sportief vlak, via een aangenaam woon- en onderwijsaanbod, door ruimte, prikkels, gezellige en toegankelijke stedelijkheid, pit en karakter.

Dit aanbod is de nog ontbrekende schakel in de braingainstrategie van incubatoren en kennisinstellingen. Deze ambitie geeft bovendien impulsen aan de hele regio.

Limburg heeft vandaag de kans om voorsprong te nemen als kenniskosmopol waar het bulkt van talent, door maximaal ondernemerschap, gedrevenheid en passie in eigen provincie te laten schitteren.

2: SPOOR VAN DYNAMIEK EN ATTRACTIES IN HET RITME VAN DE REGIO'S

Focus

- Economische hefboomprojecten - Lires;
- Kolenspoor;
- Fruitspoor;
- Incubatoren;
- Slimme regio.

Nog niet zo lang geleden passeerden er in Limburg diverse toekomstactieplannen noodgedwongen de revue. Telkens Limburg de reconversie een stapje vooruit leek te raken, drong de actualiteit urgente economische ingrepen op. Daaruit blijkt toch een beetje de kwetsbaarheid van onze regio voor onverwachte economische bewegingen. Maar des te meer waren de voorbije jaren een prachtig voorbeeld van geïntegreerd gebiedsgericht samenwerken.

Bij de analyse van Limburg duiken pertinente verschillen op tussen de subregio's, die elk hun specifieke noden en draagkracht hebben. Onze provincie wordt, diffuus verspreid over haar grondgebied, geconfronteerd met dezelfde maatschappelijke problematieken, die in de andere provincies vooral geconcentreerd zijn in de centrumsteden. Maar ook economisch vormen de grotere steden elders een houvast als motor en brandstof tegelijk voor de regio, terwijl Limburg weinig verstedelijkte trekkers heeft. Strategische projecten die het verschil kunnen maken voor Limburg overstijgen heel vaak onze gemeentegrenzen zowel geografisch als qua complexiteit. Historisch speelde het provinciebestuur hier haar rol in gebiedsgericht samenwerken. Diverse partners werden samengebracht in de verschillende fasen van het project zowel bij het vinden van een draagvlak en bij de planning als bij de uitvoering. Succesvolle projecten werden uitgedragen in de rest van Limburg.

Geïntegreerd en gebiedsgericht werken in het domein van toerisme en economische ontwikkeling heeft in het verleden aangetoond dat Limburg met regionale oplossingen, die sector- en regio-overschrijdend worden benaderd, zowel qua visievorming als bij de uitvoering en realisatie een opmerkelijke vooruitgang heeft kunnen boeken. Het Lires-project wil focussen op de Limburgse regionaal-economisch samenwerking via economische hefboomprojecten, rekening houdend met het ritme, subregionale noden en eigenheden en het ambitieniveau van elke regio door per regio prioritaire projecten te selecteren die echt het verschil maken.

Zo wenst de provincie het Kolenspoor te realiseren als de ruggengraat van een nieuw regionaal "groen mijnsysteem". Het spoor verweeft bijzondere natuurgebieden en verbindt verschillende sites uit de economische reconversie van Limburg als economische incubatoren voor startend en groeiend ondernemerschap.

Met het Fruitspoor wil de provincie één herkenbare topbelevingsroute in Haspengouw ontwikkelen die kunstinterventies, landschapsbeleving, erfgoedbeleving, natuurbeleving, duurzame mobiliteit en opportuniteiten voor de lokale economie zal beogen.

Andere prioritaire projecten zullen de komende periode verder benoemd en uitgediept worden, bijvoorbeeld daar waar de mogelijkheden van de individuele partners in geïntegreerde regionale gebiedsontwikkeling te beperkt blijken om te evolueren naar een slimme duurzame en innovatieve regio.

Met meer dan 1 000 000 verblijfsgasten per jaar – in 2018 zelfs 1 300 000 – en meer dan 3 000 000 overnachtingen is het economisch vermogen van de toeristische sector een onmiskenbare Limburgtroef. De ambitie moet daarom blijven impulsen te geven aan het toeristisch ondernemerschap in Limburg. Limburg is vooral aantrekkingspool voor korte verblijfsvakanties waardoor er mogelijk nog opportuniteiten liggen voor het verlengen van dit verblijf. Het strategisch blijven verstevigen van de toeristische waardeketen door middel van thematische productmarktcombinaties met een beleving en deze met elkaar blijven verbinden en vermarkten, kan dan ook de komende legislatuur nog verder uitgespit worden. LSM sluit daarbij aan door ook in de komende periode projecten te ondersteunen die toeristisch attractief werken via brede toeristische ontsluiting van het aanbod en via nieuwe thema-gerelateerde kernattracties met een unieke beleving of verrassende nieuwigheden met een bovenregionale aantrekkingskracht. Limburg als fietsprovincie bij uitstek en het wielertoerisme vormen daarin prioritaire speerpunten. Limburgse steden en gemeenten zoeken vaak aansluiting bij het fietsroutenetwerk en de toeristisch-recreatieve kapstok voor de nog te ontwikkelen gebieden op hun grondgebied hetgeen een uitgelezen kans kan zijn om een strategische bovenlokale oefening te maken.

3: DE RACE VAN DE FIETS

Focus

- Limburg blijft vaandeldrager van de fiets;
- Het concept "Limburg, één groot (Fiets) attractie- en beleavingspark" blijven ontginnen;
- (Fiets)Pendelen – van de auto naar de fiets;
- Versterken openbaar vervoer;
- Uitbreiding van het aanbod aan alternatieven, o.a. deelmobiliteit, fiets-o-strades, ...

Het beantwoorden van de mobiliteitsvraagstukken in Limburg blijft veel creativiteit vragen. Met een beperkt uitgebouwd openbaar vervoer, minimale basisvoorzieningen qua infrastructuur in de knooppunten en elders, een weinig verstedelijkte bewoning, toenemende vergrijzing, tamelijk hoge kansarmoedecijfers en een toenemend aantal auto's op de belangrijkste verkeersassen, is een goed doordacht openbaar vervoer van de toekomst onontbeerlijk zowel qua infrastructuur en ruimtelijke ordening, maar ook als duurzaam alternatief. Aanbod en mentaliteitswijziging zijn elementen die een synergetisch effect hebben op vervoer, mobiliteit, afname van de verkeersdruk en het aantal verkeersongevallen in het pendelgevoelige Limburg met haar stijgend aantal personenwagens. Elke dag maken duizenden verplaatsters (pendelaars, schoolgangers, toeristen, ...) een keuze. De systematische verschuiving van deze keuze van de auto naar de fiets, openbaar vervoer of deelmobiliteit, is de enige verantwoorde optie voor de toekomst. Om deze weggebruikers een verantwoordelijke keuze te helpen nemen, is een optimaal comfort van de alternatieven cruciaal.

Versterken van het (huidige aanbod aan) openbaar vervoer is een must.... Vervoerssystemen dienen nauwgezet op elkaar afgestemd te worden met een gunstig effect op de vervoer- en leefbaarheid. De globale benadering van mobiliteit vanuit één vervoersplatform Limburg moet daarop een antwoord bieden.

Bij het uittekenen van toekomstige modellen, wordt nu al rekening gehouden met de huidige vervoersbehoefte. Op korte en middellange termijn zal deze nog meer uitgedaagd worden door logistieke vragen en e-commerce, het te verwachten aanbod aan zelfrijdende wagens, de specifieke noden van een aangemoedigd hoger aantal elektrische wagens en fietsen in het verkeer, de mogelijkheden en beperkingen van een ouder publiek, flexwerken, klimaatbezorgdheden en de duurzaamheidsgedachte, enz.

Limburg als fietsprovincie met haar fijnmazig fietsroutenetwerk en hoge fietsveiligheidservaring heeft een opmerkelijk potentieel om zijn imago als vaandeldrager van de fiets te blijven vormgeven en misschien een betekenisvolle revolutie van auto naar fiets te ontketen. Het vraagt naast degelijke infrastructuur voor (pendel)fietsverkeer vooral een gedragsverandering om zoveel mogelijk Limburgers op de fiets te krijgen voor recreatieve en functionele verplaatsingen. Misschien moet er aan het Limburgs volkslied een strofe worden bijgeschreven over de fiets ... door heide, bos en beemd? De race van de fiets kan beginnen!

4: CREATIEF WONEN, EEN HEEL LEVEN LANG RUIMTE

Focus

- Uitdagingen i.k.v. verstedelijking (mobiliteit, waterbeheer, huisvesting, economische slagkracht);
- Demografische en maatschappelijke bewegingen kneden de ruimtelijke noden en het beheer van de ruimte (vergrijzing, gezinsverdunding, diversiteit in gezinsvormen, nieuwe woonvormen...);
- Nood aan budgetvriendelijke of sociale huisvesting – nieuwe woonvormen die kostenbesparend of kostendelend werken;
- Plaats voor de fiets in de ruimte;
- Online winkelen en leven versus leegstand handelspanden in de centra.

Ruimtelijke planning balanceert voortdurend op het evenwicht tussen natuur en economische afwegingen. De ruimte wordt meer en meer het (kostbare) vehikel dat de ontwikkeling van Limburg en haar (sub)regio's en gemeenten beïnvloedt en stuurt. Zuinig aansnijden van de natuur met een optimale economische ontwikkeling en meer geïntegreerde gebiedsontwikkeling, moet de leefbaarheid aangenaam houden. Energie- en waterbeheer winnen opmerkelijk aan belang in het opwarmende Limburg samen met duurzame (fiets)verbindingen en infrastructuur en alle andere levensnoodzakelijke ingrepen die de verdere klimaatopwarming moeten tegengaan.

Qua demografie neemt de oudere bevolking vooral toe in Noord- en Zuid-Limburg, terwijl Midden-Limburg lichtjes aan het verjongen is. Minstens even opvallend neemt het aantal alleenstaanden

met of zonder kinderen frappant toe en blijven cyclische migratiestromen van alle tijden. Naast de klimaat- en economische ambities in de ruimte, dient er rekening gehouden te worden met nieuwe woon- en leefbehoeften en -verwachtingen. De samenstelling van het gezin bepaalt immers het karakter van de woonbehoefte en nogal doorslaggevend ook het woonbudget en de mate van (on)zekerheid van de woningaanbieder. Het antwoord op de woonvragen is niet eenduidig in te vullen: gezinnen, alleenstaanden, éénoudergezinnen, ouderen met een gogo/slowgo of nogo-profiel, urgenten (scheidingen, vluchtelingen, ...) maar ook studenten, kenniswerkers en kennisresidenten, in de regio geïnteresseerde ondernemers ... kunnen zeer diverse woon- en ruimtebehoeften hebben. Het effect van het beleidsplan Ruimte Vlaanderen en de toekomstige betonstop, zal naast de specifieke Limburgse noden in overweging genomen worden.

Het investeringsvermogen van sociale verhuurmaatschappijen lijkt onder druk te staan door de duurderende grond- en bouwprijzen. Bewegingen op de vastgoedmarkt zorgen bovendien voor een relatief duurder woningaanbod, zowel op de koop als de huurmarkt voor private kandidaat-kopers. Ondanks de opmerkelijke stijging van de sociale huisvesting in Limburg en de verkoop van sociale woningen die het hoogst bleek van alle Vlaamse provincies, blijft de wachtlijst sociaal wonen in het oog springen en het aantal gezinnen met een inkomen onder de Europese armoedenorm groeit, met in Limburg enkele regionale uitschieters.

Op de vastgoedmarkt ontstaan in het aanbod fragmentair al nieuwe woonvormen die kostenbesparend of kostendelend werken, alsook creatieve vormen van (tijdelijk) gebruik van gronden.

Ondanks de complexere context, blijft wonen een basisbehoefte. Waar LSM in het verleden het aanbod aan rustoordbedden mee heeft ondersteund, kan de uitbreiding van het aanbod aan betaalbare (sociale) koop- en huurwoningen met een creatieve woonvorm of grondgebruik als agendapunt afgewogen worden.

De focus op het aantrekken van technische profielen en kenniswerkers en studenten alsook ondernemers in functie van acquisitie, de verdere uitbouw van de incubatoren en de internationaliserende universiteit en hogescholen, maar ook de algemene economische ontwikkeling van Limburg, brengt woon-, leef- en werkbehoeften met zich mee, met een specifiek, attractief, comfortabel (tijdelijk of permanent) karakter en eigen verwachtingen aan de omgeving. Zo leeft

de vraag naar een internationale school op Limburgse bodem al een tijdje. Scholen kunnen evolueren tot recreatieve clusters waar schoolse en buitenschoolse activiteiten een combinatie vormen van onderwijs, kinderopvang, taal en integratie, recreatie en talentontwikkeling.

Opvallend in de Limburgse stedelijke gebieden is ten slotte nog de leegstand van handelspanden in de centra en de opkomst van baanwinkels, naast het opkomen van de online winkelwereld met tijdelijke logistieke lokale en centrale opslagbehoefte. Het nieuwe werken en online winkelen zullen in de toekomst nog meer aan belang winnen. Vlotte ontsluiting van de centra en vooral parkeerbeleid en (winkel)beleving smukken de beleidsplannen op van alle Limburgse centra als dé uitdaging voor de komende beleidsperiode.

Kortom, een creatieve en duurzame interpretatie van wonen, nieuwe woonvormen, online winkelen en werken, mobiliteit en ontsluiting, enz. zullen de Limburgse ruimte op de proef stellen en de stedelijke ontwikkeling van landelijke en stedelijke gebieden vormgeven.

5: SCHREEUW OM DE PLANEET

Focus

- CO₂-Bomen, bomen en nog eens bomen;
- Streefdoel blijft klimaatneutraliteit en klimaatadaptatie;
- Water- en energie-initiatieven.

De extreem warme zomer van 2018 heeft de Limburgers en de rest van Europa opnieuw een beetje wakker geschud. Schommelingen in neerslag en droogte, waterbeschikbaarheid, waterstanden van de waterlopen en biodiversiteitsafname teisteren onze nieuwsberichten. De schreeuw om de planeet en klimaatadaptatie vormen de ultieme basisconditie om het aange-naam wonen, leven en werken in Limburg te continueren en de vooruitzichten te verbeteren voor de volgende generaties. Hoewel onze provincie in Vlaanderen opvalt met de laagste CO₂-emissie en het hoogste percentage huishoudens met zonnepanelen en zelfs een daling aan energieverbruik van de Limburgse huishoudens dankzij die zonnepanelen, is er nog werk aan de winkel. De urgentie ervan lijkt onze verwoede pogingen letterlijk te overspoelen of te versmelten.

Op 13 maart 2018 ondertekenden 41 Limburgse gemeenten op initiatief van de provincie Limburg het Burgemeestersconvenant voor Klimaat en Energie 2030 met ambitieuze reduc-

tiedoelstellingen tegen 2030 (conform de Europese klimaatdoelstellingen). Het gemeentelijke klimaatbeleid dient optimaal ondersteund te worden om deze doelstellingen gezamenlijk te kunnen behalen. De provincie nam het initiatief om de recent gerealiseerde goede voorbeelden en ervaringen uit het lokale klimaatbeleid in Limburgse gemeenten te bundelen en tracht deze uit te dragen. Water en energie, beheer en opslag zijn de thema's van de komende beleidsperiode.

(Klimaat)bomen worden genoemd als het meest eenvoudige en tegelijk krachtigste wapen tegen klimaatverandering. Goed doordacht bosbeheer, (her)bebossing en het planten van (stads) bomen daar waar de CO₂-uitstoot het felst optreedt, nl. dichtbij de verbranding van fossiele brandstoffen uit transport of industrie, kunnen het effect van de absorptie van CO₂ bij de fotosynthese optimaliseren.

Ecologie en economie kunnen elkaar versterken. Het principe van de donuteconomie, waarbij de puur economische benadering met een balans in het evenwicht van vraag, aanbod en continue groei wordt aangevuld met de bekommernis over het duurzaam omgaan met de planeet-moeder aarde, begint het economisch gedachtegoed en het ondernemerschap meer en meer te doordringen. In alle strategische Limburgse projecten zouden duurzaamheids- en klimaatoverwegingen naast de economische doelstellingen tijdens de besluitvorming moeten afgewogen worden.

Het idee dat "alle beetjes helpen" kan de sleutel vormen om lokale projecten en burgerprojecten te blijven enthousiasmeren. Initiatieven op alle niveaus, het Limburgse verenigingsleven, het sociaal weefsel, eigenlijk ieder individu kan een bijdrage leveren aan water- en energiebeheer, duurzaam verplaatsen en reizen, milieubewuste huis-, tuin- en keukenconsumptie, het planten van CO₂-bomen op strategische locaties, kortom, verantwoord omgaan met de natuur via het maken van dagelijkse keuzes. Maar ook de luchtkwaliteit in de steden, fijn stof aan de Limburgse scholen, illegale dumpingen in de context van de drugsproblematiek dagen het lokale beleid uit om oplossingen te zoeken.

Elk door LSM gesubsidieerd project moet de duurzaamheidsgedachten horen, zien en uitademen. Limburg heeft het imago van een provincie met een rijke natuur en natuurparken, waar het aangenaam vertoeven is in de gezonde lucht en waar je aan je gezondheid kan werken, weg van alle stress.

6: IDENTITEIT LIMBURG OP DE KAART

Focus

- Toptalent en topresultaten;
- Ambassade voor streekproducten;
- (Her)bestemming en doordacht herstellen van (mijn)erfgoedsites als hart van cultuurhistorische, toeristische-recreatieve en economische activiteiten (kastelen, kerken, kloosters, hoeves, ...);
- Kansen scheppen en grijpen voor ontspruitende projecten met een unieke eigenheid;
- Uitdaging aangaan om unieke ideeën te laten uitgroeien tot strategische maatschappelijke projecten.

Naast de ambitie voor een economisch en maatschappelijk gezond Limburg, dient LSM statutair “de verdere economische, maatschappelijke en culturele ontwikkeling van Limburg te bevorderen” en wil Limburg voorsprong nemen. In het kader van deze strategische doelstelling en vanuit de gedachte van een goed beleid wil LSM unieke, vernieuwende, strategische projecten met een economische, maatschappelijke en culturele invulling binnen de provincie een kans geven en faciliteren. Deze unieke projecten moeten Limburg duidelijk op de kaart zetten en vereisen minstens een brede implementatie en output, die de provinciegrenzen overschrijdt of tonen een uitgesproken waardecreatie en hefboom in het Limburgse landschap aan.

Het beeld van Limburg raakt soms verstrikt in de dulle fratsen van everzwijnen, wolven en reeën, terwijl Limburg als regio voor toptalent het nieuws van de dag zou kunnen bepalen. Het antwoord ligt bij de incubatoren, kennisinstellingen en onderzoekscentra die met toptalenten, topresultaten, innovaties en kwaliteit(serkenningen) in de picture komen en mooie resultaten in de verf zetten.

Bovendien wordt de Limburgse identiteit gevormd en gekneed in de zoveel kleine en grote eigenheden en uniciteiten die onze regio typeren, maar vooral ook door de kansen die we scheppen of aanboren om Limburg met een nieuwe eigenheid te associëren.

De Limburgse hoeve- en streekproducten (vlees, fruit, bier, kaas, groenten, ...) bijvoorbeeld zitten kenbaar in de lift en geven regionale en ambachtelijke uitstraling aan het Limburgse terroir. De smaak, versheid en kennis over de herkomst worden door de consument gewaardeerd. Alle adressen met hoeve- en streekproducten worden tegenwoordig gebundeld in het platform “Limburg Smaakt Naar Meer”. Het economisch potentieel van deze korte-keten-

economie kan nog verder ontgonnen worden door zoveel mogelijk consumenten te stimuleren tot de consumptie van Limburgse hoeve- en streekproducten, alsook de export ervan aan te moedigen.

De voorbije legislatuur werd LSM geconfronteerd met subsidiebehoeftes met betrekking tot de zoektocht naar een herbestemming van het aanwezige Limburgs erfgoed met hoge restauratiekosten (kastelen, kloosters, kerken). Jarenlang vormden ze een ankerpunt in de Limburgse landschappen, verstrengeld met het DNA van de regio met een zweem van vergane glorie, tegelijk historisch mysterieus en economisch intrigerend voor de lokale economie. Op zijn minst kan de vraag gesteld worden of en onder welke voorwaarden en in welke vorm deze sites opnieuw betekenisvol kunnen zijn. Limburg identificeert zich anno 2019 sterk met deze troeven, nl. het doordacht herstellen van de (mijn)erfgoedsites als hart van cultuurhistorische, toeristische-recreatieve en economische activiteiten. Het uitbreiden en verdiepen van deze visie via projecten als bv. Be-Mine Pit zullen de komende jaren aandacht vragen.

Opvallend is ook de daling van het aantal agrarische bedrijven in landelijke gebieden in Limburg met een te verwachten leegstand van de woningen en bedrijfspanden en aflatend beheer van de landbouwgronden en weilanden. Het aantal landbouwbedrijven in Vlaanderen

daalde van 40.949 in 2000 tot 24.252 in 2014 (-40%). De gemiddelde oppervlakte per bedrijf steeg echter tot 26 hectare. Het gemiddelde bedrijf in Limburg heeft een oppervlakte van 29 ha. Het aantal zorgboerderijen steeg in Limburg met 26%.

Sympathieke burgerinitiatieven kunnen de draagkracht van een herbestemming niet aan. Limburg kan inzetten op een model dat unieke maatschappelijke ideeën en concepten omarmt, verbindt met publieke, private en onderwijspartners en helpt evolueren tot maatschappe-

lijke projecten van strategische aard. Vaak ontluiken her en der diverse projecten, maar ligt er nog een uitdaging in het optillen van deze projecten naar een hoger strategisch niveau met een meerwaarde voor de hele regio, alsook in de zoektocht naar sluitende financiering. De concrete invulling hiervan heeft nog potentieel.

Ten slotte zijn communicatie, marketing en visibiliteit essentieel in het bekendmaken van vele realisaties die onze provincie rijk is, vanuit de gedachte dat ze de provincie Limburg haar unieke identiteit (kunnen) geven.

COLOFON

Uitgave

Raad van Bestuur LSM (beslissing 12.06.2019):

Tom Vandeput, voorzitter
Inge Moors, Bert Lambrechts, Igor Philtjens,
Ludwig Vandenhove, Leo Pieters, Johnny Ceyssens,
bestuurders

Directiecomité LSM (beslissing 28.05.2019):

Herman Reynders, gouverneur, voorzitter
Tom Vandeput, ondervoorzitter
Igor Philtjens, Jan Peumans, Ludwig Vandenhove, leden

Tekst:

LSM

Eindredactie:

LSM

Vormgeving:

Jan Beulen, Informatie en Communicatie, provincie Limburg

Fotografie:

Luc Daelemans (cover), Els Verbakel, Lucas Daniëls, Jan Castermans en
Robin Reynders, Informatie en Communicatie, provincie Limburg

Drukwerk:

Printkamer, dienst Facilitair Beheer, provincie Limburg

Wettelijk depotnummer

D/2019/5.857/18

Verantwoordelijke uitgever:

de heer Tom Vandeput, voorzitter raad van bestuur,
Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt

de heer Herman Reynders, gouverneur, voorzitter
directiecomité, Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt

